Is-sitwazzjoni preżenti tal-istatwa ta' Sant'Andrija

Eric Camilleri

Fatt li żgur ħadd ma' jista jinnega huwa li l-Istatwa ta' Sant'Andrija. li tinsab fi Triq il-Karmnu f'Ħal Luqa huwa punt ta' referenza minn fejn beda u kiber dan ir-raħal. L-istatwa li ġiet magħmula lura fl-1878 tinsab f'post li f'dawk is-snin kien jitqies bħala l-qalb tar-raħal għażiż tagħna.

Bħala Kunsill Lokali konna ħabbarna li matul is-sena 2016 ser jibda r-restawr ta' din l-istess statwa. F'dan l-artiklu ser inkunu qegħdin nagħtu ħarsa lejn ir-restawr ta' din l-istess statwa mill-isbaħ u kif ukoll il-ħsarat li nstabulha. Qabel ma beda l-proċess kollu għall-approvazzjoni tar-restawr mal-entitajiet konċernati il-Kunsill Lokali assigura ruħu li din l-istatwa u l-istrutturi ta' magħha ser jibqgħu kollha fl-istat oriġinali tagħhom wara li jitlesta r-restawr.

Qabel ma' jibda kwalunkwe restawr fuq opri artistiċi u ta' valur kulturali bħal ma' hija l-istatwa ta' Sant'Andrija, trid issir analiżi tal-kundizzjoni preżenti u jiġi investigat il-mekkaniżmu li bih l-oġġett qiegħed jiddeterjora. Wara li din l-ewwel fażi tkun lesta trid issir proposta ta' kif ser isir ix-xogħol kollu ta' restawr u barra minn hekk jiġi spjegat ukoll kif dan ir-restawr ser jippreveni li l-istess statwa tkompli milli tiddeterjora u ssirila aktar ħsara fis-snin li ġejjin. Kull struttura li tkun barra ser tkun esposta għal ħsara li ssir mill-elementi naturali bħal riħ, ilma tax-xita u aġenti oħrajn naturali.

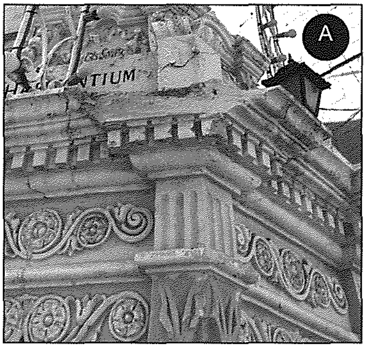

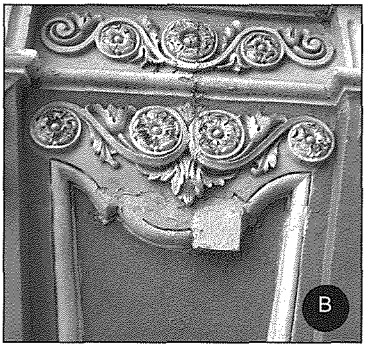

Ritratt A juri kif ċertu partijiet tal-ġebla fil-pedestall qegħdin ifarfu u saħansitra hemm minnhom neqsin.

Ritratt B qiegħed jurina biċċa minn gwarniċa nieqsa, fejn twaħħlet ġebla aktarx sabiex terġa' tiġi mnaqqxa fil-post iżda din qatt ma' saret.

Ritratt Ċ juri li ż-żebgħa minbarra li wkoll qegħdha titqaxxar qegħdha wkoll tintefaħ u fejn dawn jagħmlu l-istatwa, l-pedestall u anki l-ħajt ta' wara l-istatwa jidhru traskurati.

Ritratt D jurina l-ħadid eżistenti li hemm taħt u kif ukoll l-arkata li ddur mal-istatwa ta' Sant'Andrija. Ħafna mill-ħadid jinsab imsaddad, biċċiet taż-żebgħa imtajrin u saħansitra anki mgħawweġ.

Ritratt E qiegħed jurina pjanta li nibtet mal-istess statwa. Pjanti u ħaxix ieħor li jikber ma' dawn it-tip ta' strutturi ikun jiddependi ħafna fuq il-konservazzjoni, il-materjal li bih hija magħmula l-istatwa u l-klima. Pjanti bħal dawn, anki f'dan il-kas, fejn hija żgħira kollha jagħmlu ħsara speċjalment meta l-għeruq tagħhom jirnexxielhom jippenetraw il-ġebla u ssir aktar ħsara lill-materjal.

Kif ser isir ir-restawr

L-istatwa ta' Sant'Andrija ser tgħaddi minn proċess ta' restawr li partijiet minnha ser jiġu tratti b'modi differenti skont il-ħsara li għandhom. Il-partijiet li qegħdin ifarfru u dawk li waqgħu kompletament jiġu jew mimlijin b'dak li jissejjaħ *Plastic Repair* jew inkella mibdulin kompletament. Dan ovvjament jiddependi fuq l-istat tal-ġebla.

Wara li l-istatwa tkun imnaddfa u l-ħsara kollha tigġ evalwata jibda l-proċess ta' konsolidazzjoni tal-istruttura fejn l-istatwa tiġi rranġata għall-istat oriġinali tagħha. Waqt dan il-proċess, kif tkellimna qabel, jinbidlu partijiet tal-ġebla li jkunu iddeterjoraw ħafna u jsir *Plastic Repair* fejn hemm bżonn. Fl-aħħarnett l-istatwa u l-pedestall jerġgħu jinżebgħu b'żebgħa taż-żejt bħala saff protettiv.

Qiegħed jiġi propost li l-ħajt tal-faċċatta, li hemm wara din l-istatwa, jiġi mqaxxar kompletament u jibqa' fuq il-ġebla. Minn naha l-oħra l-istess statwa u l-pedestall tagħha ser titneħħa ż-żebgħa kollha b'mod li ma' ssirx ħsara, dan sabiex ukoll ikun jista' jsir analiżi għall-ħsara eżistenti li bħalissa ma' tidhirx. F'kas li tinstab xi ħsara, wara li titneħħa ż-żebgħa, din ser tiġi rranġata u l-istatwa u l-pedestall tagħha ser jerġgħu jiġu miżbugħa b'żebgħa taż-żejt għaliex dan ser jipproteġi aktar u joħroġ id-dettall tal-istatwa u l-pedestall.

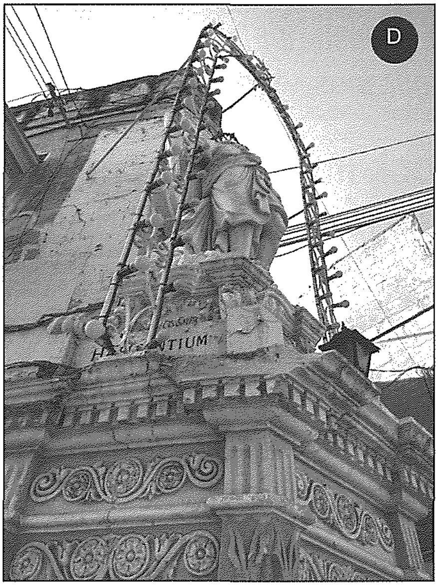

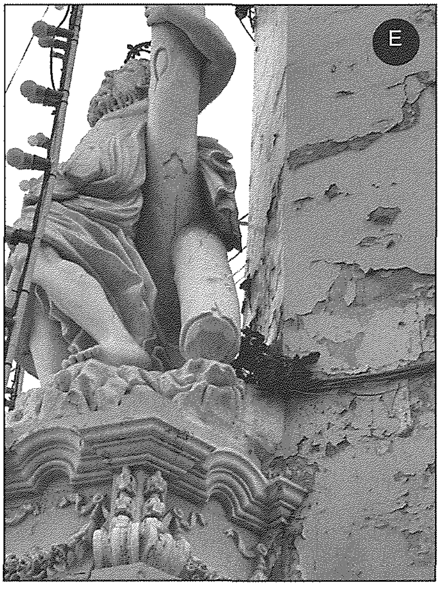

Rigward il-parti ta' taħt tal-pedestall qiegħed jiġi kkunsidrat li dan jitqaxxar miż-żebgħa u jitħalla fuq il-ġebla biss iżda dan jiddependi fuq l-ammont ta' umdu li ser jinstab meta dan il-proċess ikun lest. Bħala proċess ta' tindif ser jintużaw modi differenti fosthom tfarfir bi xkupilji apposta u jintuża' anki ilma, brix bi xfafar kirurġiċi, *microsandblasting* u titneħħa ż-żebgħa kollha minn fuq l-istrutturi tal-ħadid.

Dan il-proġett ser ikun qiegħed jiġi mmexxi mid-Dipartiment tar-restawr fi ħdan il-Ministeru tal-Kultura wara applikazzjoni li, bħala Kunsill, konna ssottomettejna fis-sena 2015. Tajjeb li ngħidu li dan il-proġett ġie magħżul minn fost 35 applikazzjoni oħra fejn intagħżlu ħames applikazzjonijiet, waħda minnhom tkun l-istatwa ta' Sant'Andrija. Wara li jitlesta x-xogħol il-Kunsill Lokali ser jidħol responsabbli għal kull tip ta' manutenzjoni għall-10 snin li ġejjin. Barra minn hekk, il-Kunsill Lokali ser ikun qiegħed ukoll jinvesti f'dawl ġdid, aktar modern u li jaħli anqas sabiex tinxtegħel din l-istatwa.

Żgur li bħala Ħalluqin nistennew bil-ħerqa li naraw din l-istatwa terġa' tieħu l-ħajja u ssebbaħ aktar lil Ħal Luqa kif għamlet il fuq aktar minn mitt sena. Huwa fl-interess tagħna l-Ħalluqin li nieħdu ħsieb dawn il-ftit opri li għandna fir-raħal tagħna, għaliex dak huwa li jagħmilna differenti minn irħula oħra u allura jagħmilna Ħalluqin.

Viva l-Ewwel Appostlu Sant'Andrija.